

Lausunto

7.9.2021

VN/846/2018

VN/846/2018-STM-38

Oikeusministeriö

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE UUDEKSI AHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAIKSI

Oikeusministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriötä toimittamaan lausuntonsa hallituksen esityksestä 9.9.2021 mennessä vastaamalla lausuntopalvelu fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön.

Uudistuksen tausta ja tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan kokonaan uuden Ahvenanmaan itsehallintolain säätämistä. Laki korvaisi vuoden 1991 itsehallintolain ja olisi neljäs itsehallintolaki. Tavoitteena on ajantasainen laki ja mahdollisuuksien luominen itsehallinnon kehittämiseksi nykyistä joustavammalla tavalla. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 69 §:n mukaan itsehallintolakia voidaan muuttaa tai se voidaan kumota taikka siitä voidaan tehdä poikkeuksia vain eduskunnan ja maakuntapäivien yhdessä päätöksin. Eduskunnassa päätös on tehtävä siinä järjestyksessä kuin perustuslain muuttamisesta ja kumoamisesta on säädetty ja maakuntapäivillä siten, että sitä on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Uudistamisen keskeisenä tavoitteena on sellainen Ahvenanmaan itsehallintojärjestelmä, joka olisi nykyistä dynamisempi ja joka ajan myötä ja tarpeen mukaan mahdollistaisi eräiden eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien toimivallan alojen joustavamman siirtämisen Ahvenanmaan maakuntapäiville. Ahvenanmaan yhteiskunta saisi näin enemmän vaikutusvaltaa sellaisten yhteiskunnallisten muutosten toteuttamiseksi, jotka ovat tarpeen Ahvenanmaan sopeuttamiseksi eri yhteiskuntasektoreilla tapahtuvaan jatkuvaan kehitykseen. Itsehallintoa kehitetään tietyillä aloilla jo lain voimaan tullessa. Tarkoituksena on myös selkeyttää itsehallintolain suhdetta perustuslakiin. Lisäksi ehdotetaan kehitettäväksi valtion ja itsehallinnon välistä vuoropuhelua ja kuulemista. Yleisenä tavoitteena on luoda itsehallintolaki, joka on uudistettu ottaen huomioon yhteiskunnalliset muutokset, joita on tapahtunut nykyisen lain säätämisen jälkeen kuluneiden lähes 30 vuoden aikana.

Lakiehdotukseen sisältyy kaksi luetteloa lainsäädäntövallasta: 1) luettelo maakuntapäiville kuuluvista lainsäädäntövallan aloista ja 2) luettelo eduskunnan lainsäädäntövallan aloista Ahvenanmaalla. Lainsäädäntövallan jaon ehdotetaan sisältävän myös yksinkertaistettuja menettelyitä koskevat säännökset, joilla mahdollistettaisiin se, että eduskunnan toimivaltaa Ahvenanmaalla voitaisiin tulevaisuudessa muuttaa tietyillä toimivallan aloilla. Yhtäältä ehdotetaan, että maakuntapäivät itse voisi päättää muutamien rajoitettujen eduskunnan toimi-vallan alojen siirtämisestä itselleen, toisaalta että eräät tällaiset voitaisiin siirtää Ahvenanmaalle tavallisella eduskuntalailla ja maakuntapäivien hyväksynnällä. Säännös sellaisista eduskunnan toimivallan aloista, jotka maakuntapäivien ehdotetaan voivan yksipuolisesti siirtää itselleen, on uusi. Säädettyäksi ehdotetut yksinkertaistetut menettelyt edellyttävät, että itsehallinnon tulevista toimivallan laajentamaloitteista johtuvia vaikutuksia ensin arvioidaan yhteistyössä itsehallintoviranomaisten ja valtioneuvoston kesken.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

295 163 415
358 295 163 415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

Yksittäisen toimivalta-alan siirrosta johtuvien vaikutusten arviointi tapahtuisi sen jälkeen, kun itsehallinto on tehnyt konkreettisen aloitteen toimivallanjaon muuttamisesta ottaen huomioon ne olosuhteet, jotka sinä ajankohtana vallitsevat.

Eduskunnan lainsäädäntövaltaan Ahvenanmaalla tällä hetkellä kuuluvat toimivallan alat ehdotetaan luettelavaksi itsehallintolaissa neljällä tavalla:

- 27 § maakuntapäivien lainsäädäntövalta.
- 28 § eduskunnan lainsäädäntövalta Ahvenanmaalla.
- 29 § eduskunnalle kuuluva ja maakuntapäivien päätöksellä siirrettävä lainsäädäntövalta.
- 30 § eduskunnalle kuuluvan lainsäädäntövallan siirtäminen Ahvenanmaalle tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä

Sosiaali- ja terveysministeriö lausuu hallituksen esityksestä seuraavaa:

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. STM antoi kommenttinsa 5.5.2021 luonnosversioon 19.4.2021 ja toteaa, että kommenttimme on varsin hyvin huomioitu nyt käsillä olevassa esityksessä.

Esitämme seuraavia näkökohtia:

6 § Kunnallishallinto ja 48 § Valtion hallintovaltaa koskevat erityissäännökset

Ahvenanmaan itsehallintolakiuonnoksen 6 §:ssä säädettäisiin kunnallishallinnosta Ahvenanmaalla. Säännöksessä säädettäisiin kunnallisesta itsehallinnosta pitkälti perustuslain 121 §:n 1-3 momentin mukaisesti. Joiltain osin säännökset täydentäisivät perustuslain säännöksiä ja olisivat tarpeen lainsäädäntövallan kuulussa joissain asioissa maakuntapäiville.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että eduskuntalailla voidaan säätää tehtäviä myös Ahvenanmaan kunnille asian kuulussa eduskunnan lainsäädäntövaltaan. Tämä vastaa perustuslakivaliokunnan sote-uudistuksessa ilmaisemaa kantaa (PeVL 17/2021, 196 kohta). Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo kuitenkin ongelmalliseksi 6 §:n 2 momenttiin ehdotetun säännöksen, jonka mukaan Ahvenanmaan kunnille voitaisiin säätää uusia valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia tehtäviä vain, jos oli yhteisymmärrys tehtävistä johtuvien kustannusten korvaamisesta. Tämä tarkoittaisi, että Ahvenanmaan kunnilla olisi tehtäviä säädettäessä vahvempi asema kuin Manner-Suomen kunnilla. Niillä olisi eräänlainen veto-oikeus.

Perustuslakivaliokunnan kunnallista itsehallintoa koskevassa tulkintakäytännössä on vakiintuneesti katsottu kunnallisen itsehallinnon yhdeksi ominaispiirteeksi, että annettaessa kunnille lakisääteisiä tehtäviä on huolehdittava myös tehtävän hoidon riittävästä rahoituksesta (rahoitusperiaate). Rahoitusperiaate ei kuitenkaan ole tarkoittanut, että valtiolla ja kunnilla olisi oltava yhteisymmärrys tehtävän hoidon kustannuksista ennen kuin tehtävä voidaan antaa kunnille. Ehdotettu säännös poikkeaisi siten huomattavasti rahoitusperiaatteen vakiintuneesta tulkinnasta. Kun usein kustannuksista on jo nyt erilaisia käsityksiä, rajoittaisi säännös eduskunnan lainsäädäntövallan käyttöä. Tämän perusteella sosiaali- ja terveysministeriö vastustaa esitettyä säännöstä.

Ahvenanmaan itsehallintolain 48 §:n 21 kohdan mukaan Ahvenanmaan terveyden- ja sairaanhoitoviranomainen tai muu maakuntapäiväläillä säädetty viranomainen on toimivaltainen huolehtimaan Ahvenanmaalla voimassa olevan valtakunnan lainsäädännön mukaisista, terveyden- ja sairaanhoitoon kuuluvista tehtävistä. Sosiaali- ja terveysministeriö kannattaa säännöstä katsoen sen turvaavan valtakunnan toimivaltaan kuuluvan terveydenhuoltoon liittyvän tehtävän hoidon Ahvenanmaalla.

Läkelain (395/1987) mukaan Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea on toimivaltainen viranomainen myöntämään luvat Suomessa apteekkien perustamiseen ja apteekkiliketoiminnan harjoittamiseen (apteekkilupa). Fimea on toimivaltainen viranomainen myös Ahvenanmaata koskevissa apteekkipäätöksissä. Pykälän 17 kohdan perusteluissa todetaan nykytilaa vastaavasti, että kun kyse on apteekkioikeuksista, valtion viranomainen hankkii Ahvenanmaan hallituksen lausunnon. Tällöin päätöksen tekevä viranomainen on valtion viranomainen. Tämä kohta vastaa nykytilaa ja on hyväksyttävissä.

Säännöksen 6 kohdan mukaan, kun kyse on ulkomaalaisen hakemuksesta mm. elinkeinon harjoittamiseen, viranomainen on kuitenkin Ahvenanmaan hallitus. Apteekkilupaa voi hakea myös ulkomaalainen, jolloin Fimea on toimivaltainen samoin kuin kotimaisen hakijan tapauksissa. Tältä osin olisi arvioitava, onko 6 kohdan perusteluja syytä täsmentää. Vastaavasti 21 kohdan mukaan

Ahvenanmaan terveyden- ja sairaanhoitoviranomainen on toimivaltainen huolehtimaan valtakunnan lainsäädännön mukaisista terveyden- ja sairaanhoitoon kuuluvista tehtävistä. Tältä osin ehdotamme 6 kohdan kaltaista tarkennusta perusteluihin siitä, että Fimea on lääkelain mukaan toimivaltainen viranomainen myös Ahvenanmaalla.

27 § Maakuntapäivien lainsäädäntövalta

Lakiehdotuksen 27 §:n 1 momentin 17 ja 19 kohdat maakuntapäivien lainsäädäntövallasta ovat lääkelainsäädännön ja apteekkilaitoksen osalta kannatettavia ja hyväksyttävissä. Molemmissa kohdissa on poikkeuksena mainittu apteekkilaitosta ja lääkkeitä koskeva 28 §:n 1 momentin 46 kohta, jossa säännelty toimiala kuuluu eduskunnan lainsäädäntötoimivaltaan. Tältä osin ehdottaisimme kuitenkin, että hallituksen esityksen perusteluja täsmennettäisiin siten, että toimivallan rajaukset kävisivät ilmi myös terveyden ja sairaanhoidon toimialaa koskevasta lainsäädäntövallan kuvauksesta 28 §:n 1 momentin 13 ja 16 kohtien yksityiskohtaisissa perusteluissa.

1 momentin 18 kohta tupakkatuotteet. Ahvenanmaan tupakkalaissa säädetään myös muista ns. tupakkatuotedirektiivissä tarkoitetuista tuotteista (sähkösavukkeet, täyttösäiliöt, nikotiininesteet, poltettavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet). Selvyyden vuoksi perusteluissa olisi hyvä mainita myös esim. sähkösavukkeet.

1 momentin 30 kohta elinkeinotoiminta: Ehdotuksen mukaan maakuntapäivillä on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat elinkeinotoimintaa ottaen huomioon, mitä 18 ja 28 §:ssä säädetään elinkeino-oikeudesta ja siihen läheisesti liittyvistä asioista, kuitenkin niin, että myös maakuntapäivillä on toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvan elinkeinotoiminnan edistämiseksi. Pidämme kannatettavana, että 28 §:ssä luetellut elinkeino-oikeudet ja niihin läheisesti liittyvät alat on suljettu maakuntahallituksen lainsäädäntövallan ulkopuolelle.

Koska 18 ja 28 §:ssä mainitut elinkeino-oikeudet ja niihin läheisesti liittyvät asiat muodostavat poikkeuksen pääsäännöstä, tulkitaan poikkeusta suppeasti. ”Elinkeino-oikeus” termi on laaja ja sen merkitys voi mahdollisesti olla tulkinnanvarainen. On perusteltua selkeyttää pykälän perusteluja siten, että niistä käy ilmi, että myös 28 §:n 1 momentin 46 kohdan mukainen apteekkilaitos ja lääkkeet jne. kuuluvat poikkeussäännöksen piiriin. Ehdottaisimme, että apteekkilaitos ja lääkkeet mainitaan pykälän perusteluissa osana luonnoksen s. 122 esimerkkiluetteloa 28 §:n mukaisista elinkeinoista, jotka kuuluvat eduskunnan lainsäädäntövaltaan.

Ehdotetussa pykälässä säädetään lisäksi, että maakuntapäivillä on toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvan elinkeinotoiminnan edistämiseksi. Pykälän säädöskohtaisista perusteluista tulisi tältä osin käydä ilmi, että ”toimenpiteillä” tarkoitetaan taloudellisesti tukea huomioiden EU-oikeuden reunaehdot, eikä esimerkiksi lainsäädäntötoimia.

28 § Eduskunnan lainsäädäntövalta Ahvenanmaalla

1 momentin

13 kohta; hallinnollinen puuttuminen henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen STM pitää hyvänä, että perusteluihin on esimerkein avattu, mitä tarkoitetaan hallinnollisella puuttumisella henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen.

27 kohta; yhdistykset ottaen huomioon, mitä 29 §:ssä säädetään, säätiöt sekä yhtiöt ja muut yksityisoikeudelliset yhteenliittymät sekä alusrekisteri ja kaupparekisteri ottaen huomioon, mitä 30 §:ssä säädetään;

Ehdotuksen mukaan eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat yhtiöt ja muut yksityisoikeudelliset yhteenliittymät ottaen huomioon, mitä 30 §:ssä säädetään. Käsitteenä ”yhtiö” on hyvin laaja. Ehdottaisimme, että perusteluja tältä osin täsmennettäisiin, siten että niistä kävisi tarkemmin ilmi, että esimerkiksi yhtiöitä koskevat erityissäännökset, kuten apteekkeja koskeva lääkelain mukainen sääntely, josta on erikseen säädetty 46 kohdassa, ei kuulu 27 kohdan alle.

Kiinnitämme lisäksi huomiota siihen, että 27 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan maakuntapäivillä on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat Ahvenanmaalle perittäviä elinkeino- ja huiviveroja. Säädöksen perusteluista ei ilmene, mitä elinkeinoverolla tarkoitetaan. Itsehallintolakiesityksen tarkoituksena ei tulisi olla, että apteekkiverosääntelyä muutetaan nykyisestä. Tältä osin tulisi varmistua siitä, ettei 9 kohta merkitse muutosta nykyiseen apteekkiverosääntelyyn.

34 kohta; työoikeus

STM voi hyväksyä täsmennetyn muotoilun. STM toteaa tyydytyksellä, että perusteluissa avataan laajasti sitä, että työoikeus pitää sisällään myös työsuojelun ja tekniset laitteet.

35 kohta; työntekijöiden ja kunnallishallinnon luottamushenkilöiden työeläketurva 27 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu poikkeuksin ja ottaen huomioon, mitä 30 §:ssä säädetään sekä muu sosiaalivakuutus ottaen huomioon mitä 30 §:ssä säädetään

STM toteaa, että työeläkkeiden osalta luonnos on hyväksyttävissä.

43 kohta; apteekkilaitoksessa, terveydenhuollossa ja eläinlääkintähuollossa toimivien ammattioikeudet, ihmisten kesken tai ihmisten ja eläinten välillä tarttuvien tautien torjunta, oikeudellisen sukupuolen vahvistaminen ja sukupuolenkorjaukset, sterilointi, raskauden keskeyttäminen, hedelmöityshoito, oikeuslääketieteelliset tutkimukset, ihmisen elimet, kudokset ja solut, kuolemansyyn selvittäminen sekä kuoleman toteaminen ottaen huomioon, mitä 30 §:ssä säädetään

Ehdotuksen mukaan eduskunnan lainsäädäntövalta käsittää Ahvenanmaan, kun kyse on muun muassa apteekkilaitoksessa toimivien ammattioikeuksista, ottaen huomioon mitä 30 §:ssä säädetään. Kohdan perustelujen mukaan ”Apteekkilaitoksessa toimivien ammattioikeuksilla ei tarkoiteta apteekkilupajärjestelmää, apteekkareiden lääkelainsäädännön mukaista valvontaa, eikä muuta apteekkeihin liittyvää sääntelyä. Apteekit, apteekkiluvat ja apteekkarien lääkelainsäädännön mukainen valvonta sisältyvät kohdassa 46 olevaan apteekkilaitokseen ja niitä koskeva lainsäädäntövalta kuuluu 46 kohdan nojalla eduskunnalle.” Ehdotamme, että perustelujen kohtaan lisätään vielä apteekkien perustaminen siten, että ensimmäinen lause alkaisi: Apteekkilaitoksessa toimivien ammattioikeuksilla ei tarkoiteta apteekkien perustamista, apteekkilupajärjestelmää...

44 kohta; geenitekniikka on STM:n hyväksyttävissä.

46 kohta; apteekkilaitos, lääkkeet ja lääkinnälliset laitteet, huumausaineet ja kuluttajamarkkinoilta kielletyt psykoaktiiviset aineet sekä ihmisille myrkyllisten kemikaalien valmistus ja käyttö

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää erittäin kannatettavana hallituksen esityksen 28 §:n 1 momentin 46 kohdassa ehdotettua ratkaisua, jonka mukaan apteekkilaitos, lääkkeet ja lääkinnälliset laitteet, huumausaineet ja kuluttajamarkkinoilta kielletyt psykoaktiiviset aineet sekä ihmisille myrkyllisten kemikaalien valmistus ja käyttö pysyvät eduskunnan lainsäädäntövallassa myös Ahvenanmaalla, kuten tähänkin asti, eikä lainsäädäntövaltaa näillä toimialoilla voida siirtää maakunnalle kevennetyin menettelyin. Ratkaisu on kannatettava paitsi EU-oikeudellisten perusteiden vuoksi, myös siksi, että kansallinen lääkehuolto on perusteltua järjestää kokonaisuutena, kuten hallituksen esityksessä on todettu. Lakiehdotuksen 28 §:n 1 momentin 46 kohdan säädöskohtaiset perustelut ovat hyväksyttävissä ja vastaavat aiemmin valmistelussa ollutta versiota valtaosin.

Perusteluista olisi lisäksi hyvä käydä ilmi, että eduskunnan lainsäädäntövalttaan kuuluvaan lääke toimialaan sisältyy myös lääkkeiden velvoitevarastointia koskeva lainsäädäntö.

Ks. myös liite 1.

29 § Eduskunnalle kuuluva ja maakuntapäivien päätöksellä siirrettävä lainsäädäntövalta

Sosiaali- ja terveysministeriö voi hyväksyä pykälän esitettyssä muodossa. STM pitää välttämättömänä, että esimerkiksi työsuojelu ja tekniset laitteet osana työoikeutta sekä apteekkilaitos säilyvät voimassa olevan lainsäädännön tapaan laajasti eduskunnan lainsäädäntövallassa.

30 § Eduskunnalle kuuluvan lainsäädäntövallan siirtäminen Ahvenanmaalle tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä

1 momentin 4 kohta; työssä käytettävät tekniset laitteet ja yhteistoiminta yrityksissä on STM:n hyväksyttävissä.

95 § Ruotsin kielellä annettavat määräykset ja tiedot

STM voi hyväksyä 95 §:n täsmennetyt muotoilut. STM pitää tärkeänä, ettei 95 § koske yleissitovia työehtosopimuksia.

STM:n lausunto perustuu suomenkieliseen hallituksen esitysluonnokseen. Emme ole tarkistaneet vastaavako suomen- ja ruotsinkieliset luonnosversiot toisiaan.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Hallitusneuvos

Anne Kumpula

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
Valtiosihteeri Saira Ruuth
Valtiosihteeri Eila Mäkipää
Kansliapäällikkö Kirsi Varhila
STM Kirjaamo
STM TTO Työ- ja tasa-arvo-osasto
STM SVO Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto
STM YTO Yhteisöt ja toimintakyky -osasto
STM TUTO Turvallisuus ja terveys -osasto
STM APO Sosiaali ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut os

LIITE 1

STM ehdottaa pykälän perusteluihin seuraavia täsmennyksiä:

28 §:n 1 momentin 28 kohta; kuluttajansuoja ottaen huomioon, mitä 29 ja 30 §:ssä säädetään;

Ehdotuksen mukaan eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluva kuluttajansuoja on 30 §:n nojalla siirrettävissä maakunnalle. Kuluttajansuojalainsäädännöllä on liittymäpintoja myös apteekkien vähittäisjakeluun. Jos 30 §:n mukainen menettely käynnistetään, nämä liittymäpinnat on syytä huomioida maakuntalain vaikutusten arvioinnissa ja lakiehdotuksen valmistuessa.

28 §:n 1 momentin 46 kohta; huumausaineet

Nykyisessä itsehallintolaissa käytettävä termi huumaavat aineet ehdotetaan korvattavaksi termillä ”huumausaineet ja kuluttajamarkkinoilta kielletyt psykoaktiiviset aineet”.

Suomen huumausainelainsäädännön pohjana ovat pääsääntöisesti kansainväliset sopimukset: Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) vuoden 1961 huumausaineyleissopimus ja psykotrooppisia aineita koskeva yleissopimus (1971) sekä Wienissä 20. päivänä joulukuuta 1988 huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan tehty yleissopimus. Tämän lisäksi huumausainelain nojalla valvotaan huumausaineina myös kansallisesti huumausaineiksi luokiteltuja aineita sekä aineita, joiden valvontaan ottamisesta on päätetty Euroopan unionin neuvoston puitepäätöksellä (2004/757/YOS), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston puitepäätöksen 2004/757/YOS muuttamisesta uusien psykoaktiivisten aineiden sisällyttämiseksi huumausaineen määritelmään ja neuvoston päätöksen 2005/387/YOS kumoamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/2103. Huumausaineiden lähtöaineiden valvontaa säädellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksilla, jotka puolestaan pohjautuvat vuoden 1988 yleissopimukseen.

28 §:n 1 momentin 46 kohta; apteekkilaitos

Perusteluista on poistettu viimeisessä versiossa lause ”Apteekkilaitosta ei ehdoteta säädettäväksi 29 tai 30 §:n soveltamisalaan kuuluvaksi.” Poistettu lause selkeyttää sitä seuraavan kappaleen sisältöä. Jos sen kuitenkin katsotaan epäselvästi viittaavan 29 ja 30 §:iin, voisiko sen korvata esimerkiksi siten, että kappaleen alussa todettaisiin, että: Apteekkilaitoksen ehdotetaan säilyvän eduskunnan lainsäädäntövallassa myös Ahvenanmaan osalta ilman poikkeuksia.

Perusteluissa olevaa viittausta EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöön tulisi tarkentaa seuraavassa alleviivatuilla sanoilla: ”EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä on tarkasteltu myös sijoittautumisvapauden rajoituksia itsehallintoalueiden tai niihin verrannollisten alueiden lainsäädännössä (ks. sijoittautumisvapaudesta asiat C-84/11, C-385/12 sekä C-171/07 ja C-172/07 ja sijoittautumisvapauden arvioinnista itsehallintoalueiden tai verrannollisten alueiden lainsäädännössä asiat C-212/06 ja C-400/08).”

Lisäksi havaitsimme kirjoitusvirheen s. 185: ”Säännöksen mukaan Ahvenanmaan *hallituksen* tulee pyytää lausunto ennen kuin valtion viranomaisen käsittelee elinkeinotoiminnan harjoittamista koskevan lupahakemuksen.” Säädöksen mukaan lausunto kuitenkin pyydetään *hallitukse*lta.